

Для покращення становища в сфері інвестиційної діяльності в Україні необхідно вжити такі заходи:

- сформуванню стабільну нормативно - правову базу, яка б сприяла покращенню інвестиційного клімату в Україні;
- впровадити заходи по зменшенню корупції на містах;
- забезпечити стійку банківську систему в Україні, що сприяла б активізації інвестиційної діяльності з боку вітчизняних інвесторів в Україні;
- забезпечити стимулювання щодо збільшення інвестицій у пріоритетні галузі економіки;

- забезпечити залучення іноземних інвестицій за допомогою додаткових пільг та знижених процентних ставок у банках;

- вести політику впровадження інноваційних розробок та вдосконалення, модернізації обладнання на виробництві з метою зменшення витрат і збільшення обсягу продукції;

- забезпечити підтримку для вітчизняного товаровиробника з метою збільшення його конкурентоспроможності на ринку товарів і послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 10.12.1991 р.
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Marrch/12.htm>
3. [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – Режим доступу до статті : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=36525
4. [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – Режим доступу до статті : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/info_boxes?art_id=38501&cat_id=38506
5. Брукінг Е. Інвестиційний потенціал: ключ до успіху у новому тисячолітті / Е. Брукінг / Питер. – 2007. - 150 с.
6. [Електронний ресурс] / Заварська О. О., Волошенко Н. А., Уманська А. А. – Режим доступу до статті : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2011/Economics/77977.doc.htm
7. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 005. 591.6 : 664

МИРОНЮК Т. І., канд. екон. наук, асистент, ЯРОВЕНКО Т. М., магістр

НЕОБХІДНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті визначена необхідність інноваційної діяльності у харчовій промисловості, досліджено інноваційне середовище країни, з'ясовані проблеми впровадження інновацій та наведені рекомендації щодо їх вирішення.

Ключові слова: харчова промисловість, інноваційна діяльність підприємства, конкурентоспроможність підприємства, джерело фінансування, технологічні інновації.

In the article have been investigated certainly needs of innovation activity in the food industry and, the innovation environment of the country. There also have been founded out problems of innovations introduction and presented recommendations to solve them.

Keywords: food industry, enterprise innovation activity, competitiveness of enterprise, source of funding, technological innovations.

Вступ. Харчова промисловість являє собою сукупність галузей, що складаються з різнопрофільних підприємств, які об'єднуються, з одного боку, технологічними та господарськими взаєминами, з іншого – зв'язком із сільським господарством, торгівлею і т.д. Від ефективності роботи харчової промисловості багато в чому залежить вирішення завдання забезпечення населення високоякісними продуктами харчування. Тому, одним з наважливіших напрямів є впровадження прогресивних технологій, розробка нових продуктів та організаційних рішень, оскільки інноваційні процеси є основою економічного розвитку, визначають успіх діяльності, забезпечують виживання і фінансову стабілізацію підприємств.

Для підприємства інновації – це ключ до

ефективного функціонування. Адже головна мета підприємства полягає в отриманні максимального прибутку. Саме інноваційні процеси, що проходять на підприємствах, покликані як максимізувати доходи, так і мінімізувати витрати [3].

Під інноваційним процесом слід розуміти не лише впровадження інновацій у виробництво, а й сукупність здійснюваних у просторі і часі якісно нових змін, які носять назву процесів впровадження нової техніки. Тобто, по суті, це впровадження результатів наукових досліджень, що реалізуються вперше, результати прикладних розробок, які вміщують винаходи та інші наукові досягнення, нові або вдосконалені процеси виробництва, способи організації виробництва і праці, що забезпечують підвищення техніко-економічних показників

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ

виробництва або вирішення соціальних та інших завдань його розвитку. Отже, інновації на підприємстві можуть зменшити витрати, якщо вони удосконалюють процес виробництва, а також збільшити доходи, коли покращується якість продукції і споживачі віддають переваги саме їй [2].

Постановка завдання. Даною проблемою займалися такі вчені, як А. Гальчинський, О. Кузьмін, С. Ілляшенко, В. Ландик, К. Прахалада, Д. О'Ніл, Г. Томас, Г. Хемел, Ф. Янсен та ін., але питання значення та ефективності інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості потребують подальшого розвитку. Тому, метою даного дослідження є визначення поточного стану і ролі інноваційної діяльності в цілому по Україні та у харчовій промисловості.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) з'ясувати значення та необхідність інноваційної діяльності;
- 2) проаналізувати стан інноваційної активності на підприємствах;
- 3) виявити головні проблеми впровадження інновацій; дати рекомендації щодо їх вирішення.

Результати: Необхідність впровадження інновацій на харчових підприємствах в сформованих умовах полягає у підвищенні конкурентоспроможності своєї продукції на внутрішньому ринку. Впровадження інновацій здатне забезпечити розробку, освоєння нових видів продукції, високий рівень якості та цінові переваги продукції, а також сформувати умови для активного її просування на зовнішні ринки [1]. У цілому по Україні спостерігається негативна динаміка впровадження інновацій. Це засвідчують дані Державного комітету статистики за період 2000-2009 року.

Таблиця 1

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	
2001	14,3	1421	469	19484	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	7
2003	11,5	1482	606	7416	5,6
2004	10	1727	645	3978	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	6,5
2006	10	1145	424	2408	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	4,8

Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, згідно таблиці 1, має тенденцію до скорочення від 14,8% у 2000 році до 10,7% у 2009 р. Також з цієї таблиці видно, що більшу увагу підприємства стали приділяти впровадженню нових технологічних процесів (від 1403 процесів у 2000 р. до 1893 процесів у 2009 р.), у тому числі серед них виріс рівень маловідходних і ресурсозберігаючих нових технологічних процесів, що є значним кроком вперед. Внаслідок більшої уваги до інновацій у розробку нових технологічних процесів істотно скоротилися впровадження в освоєння виробництва нових видів продукції (з 15328 найменувань у 2000 р. до 2685 найменувань у 2009 р.).

Але якщо розглядати та порівнювати останні два роки, тобто 2008-2009 роки, то маємо невелике зниження питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації – лише на 0,1% (10,8%-10,7%), позитивну тенденцію зростання інновацій у нові технологічні процеси та освоєння виробництва нових видів продукції [6].

Для порівняння відмітимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники іннова-

ційної активності мають Португалія – 26% та Греція – 29%, тобто більше ніж в 1,5 рази вищі, ніж в Україні. А у порівнянні з країнами-лідерами у цій галузі, такими як Нідерланди (62%), Австрія (67%), Німеччина (69%), Данія (71%) та Ірландія (74%), розрив становить 3-4 рази [2].

Головною проблемою такого низького рівня інноваційної активності на промислових підприємствах (в тому числі на харчових підприємствах) є обмеженість грошових ресурсів та низький рівень системи стимулювання інноваційної діяльності. Проведення ефективної інноваційної діяльності вимагає значних фінансових вкладень. В Україні головним джерелом фінансування інновацій протягом останніх років залишаються власні кошти підприємств [4]. Про це свідчать дані Державного комітету статистики за період 2000-2009 роки.

З наданої таблиці чітко видно, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності, якщо простежувати динаміку за приведені роки, є:

- власні кошти;
- інші джерела;
- кошти іноземних інвесторів;

Джерела фінансування інноваційної діяльності

Рік	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів:			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інших джерел
		млн. грн.			
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217
2001	1971,4	1654	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93	130	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160	5211,4	114,4	176,2	658
2007	10850,9	7999,6	114,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127	1512,9	1140,6

Такий стан фінансування можна охарактеризувати як негативний, тому що у більшості країн світу основними джерелами інноваційної діяльності є бюджетні кошти, що лімітуються у законодавчому порядку.

Харчову промисловість взагалі можна віднести до інвестиційно-привабливих галузей, тому що вона має стійкий попит на продукцію. Тому для зростання обсягів інвестицій в цю галузь, спрямованих на прискорення інновацій, необхідне державне стимулювання. Для цього в 2005 р. були створені нові державні структури (Національна Рада України з інвестицій та інновацій, Державне Агентство України з інвестицій та інновацій), які повинні сприяти формуванню і реалізації єдиної державної політики в цьому напрямі. Також необхідно розробити систему фінансово-економічного стимулювання нововведень, враховуючи при цьому досвід зарубіжних країн [4].

Досвід таких країн, як США, Німеччина, Італія, Франція та інші показує, що ефективним державним стимулюванням інноваційної діяльності є такі методи:

- 1) система пільгового оподаткування;
- 2) система пільгових кредитів, субсидій і виплат харчовим підприємствам;
- 3) прискорена амортизація машин та обладнання (основного капіталу).

На думку експертів, до основних напрямів інноваційної діяльності в галузях харчових виробництв необхідно віднести технологічні інновації, тому що науково-технічний та технологічний рівень виробництва підприємств харчової промисловості в Україні знаходяться на дуже низькому рівні [2].

До технологічних інновацій на підприємствах харчової промисловості можна віднести:

- розробку та впровадження технологій зберігання сільськогосподарської продукції, що служать сировиною для виробництва продуктів харчування, що дозволяють збільшити термін зберігання без втрати якості;

- застосування ресурсозберігаючих технологій, що характеризуються максимально корисним виходом продукції і мінімумом відходів, на основі сучасних методів обробки;

- вдосконалення технологічних процесів з метою скорочення часу виробничого циклу, як мінімум, без втрати якості продукції;

- розробку та впровадження власних пакувальних ліній, що відповідає специфіці вироблених продуктів;

- вдосконалення тари, упаковки та способів перевезень.

Про доцільність необхідності саме технологічних інновацій свідчить той факт, що в Україні від несвоєчасного збору і вивозу, поганого збереження і переробки цукрового буряка щорічно втрачаються до 600-800 тис. т. цукру. Аналогічні приклади можна навести і по інших галузях і виробництвах [5]. Не можна забувати і про персонал підприємства, який також відіграє велику роль у інноваційній діяльності. Вона неможлива, якщо на підприємстві відсутній персонал з відповідним рівнем знань. Тобто, можна сказати, що розвиток потенціалу персоналу підвищує ефективність його використання на підприємстві та сприяє виходу підприємства на новий інноваційний рівень [7].

Висновки. Таким чином, можна зробити наступні висновки: по-перше, інноваційна діяльність повинна бути не одиничним актом впровадження будь-якого нововведення, а стратегічно орієнтованою системою заходів з розробки, впровадження, освоєння, виробництва, комерціалізації та аналізу ефективності інновацій, тому що саме інноваційні процеси, що проходять на підприємствах, покликані як максимізувати доходи, так і мінімізувати витрати, що надає можливості виробляти якісну конкурентоспроможну продукцію. По-друге, слід відмітити, що рівень інвестиційної активності підприємств, на жаль, знаходиться на низькому рівні і має тенденцію до спаду. По-третє, для того щоб підвищити інноваційну активність підприємств необхідно вирішити головні її

проблеми: а) обмеженість грошових ресурсів; б) низький рівень системи стимулювання інноваційної діяльності. Виділимо основні стримуючі фактори інноваційного розвитку промислових підприємств: низький рівень державного фінансування інноваційного розвитку та недостатність власних коштів підприємств; низька інвестиційна активність вітчизняних, зарубіжних інвесторів; недосконалість податкового законодавства; відсутність мотивації вітчиз-

няних підприємств до впровадження НДДКР та реалізації їх результатів; послаблення взаємозв'язків науки та виробництва. І по-четверте, можна сказати, що треба підіймати науково-технологічну та технічну базу харчових підприємств шляхом впровадження саме технологічних інновацій. Тоді ми зможемо виробляти високоякісну продукцію, використовуючи на це менше сировини, енергії, часу та трудових ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаман М. В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід: Монографія / М. В. Гаман. - К. : Вікторія, 2004. - С. 104-131.
2. Держкомстат України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Ілляшенко С. М. Менеджмент та маркетинг інновацій : Монографія / С. М. Ілляшенко. - Суми. - ВТД "Університетська книга". - 2004. - 518 - 527 с.
4. Козак К. Б. Вплив розвитку потенціалу персоналу на інноваційну діяльність підприємства / К. Б. Козак // Економіка харчової промисловості. - 2010. - № 3 (7)
5. Кузьмін О. Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність: Монографія / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь та ін. - Львів: ЛБІ НБУ. - 2003. - 233 с.
6. О. Є. Кузьмін. Фактори інноваційного розвитку підприємств [Електронний ресурс] - / О. Є. Кузьмін, Т. М. Кужда. - Режим доступу : <http://www.experts.in.ua/ua/baza/analitic/detail.php?ID=11391>
7. Санду И. С. Развитие инновационной деятельности в отраслях пищевой промышленности [Электронный ресурс] / И. Санду, Л. Тарасова // www.vivanauka.ru/itogi6.htm.

УДК 005.95/96-027.236:316.452

КОЗАК К.Б., асистент, ТОФТУЛ К.С., магістр
Одеська національна академія харчових технологій

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

В статті розглянуто процес формування трудового колективу підприємства, вплив трудового колективу на ефективність управління персоналом та взагалі підприємством. Перспективи ефективності управлінської праці пов'язані з підвищенням ролі таких ресурсів працівників, як знання та здібності. Збільшення останніх є одним із пріоритетних напрямів діяльності підприємства.

Ключові слова: трудовий колектив, формування трудового колективу, ефективне управління, персонал, ресурси, управління персоналом, процес створення трудового колективу, ефективність управління.

In the articles the work collective forming process and its influence on management personnel efficiency of enterprise have been considered. The perspectives of administrative work efficiency relating with such resources of workers as acquirement and ability. The increase of them is the one of priority ways of enterprise activity.

Keywords: work collective, work collective forming, effective management, personnel, resources, personnel management, work collective forming process, management efficiency.

Вступ. Працездатний і згуртований трудовий колектив виникає не одразу. У своєму розвитку він проходить тривалий процес становлення, який дуже часто буває непростим, тернистим і не завжди завершується успішно. Це залежить від низки обставин, які впливають на формування будь-якого колективу, незалежно від того, створення його є свідомим і цілеспрямованим чи спонтанним, стихійним. До них належать:

1) уявлення про мету створення колективу. Якщо це уявлення чітке, ясне і відповідає внутрішнім переконанням та прагненням людей, то вони готові заради її досягнення повністю чи частково відмовитися від свободи рішень і вчинків і підкоритися груповій владі;

2) позитивна оцінка організацією результатів діяльності колективу. Якщо колектив досяг певних успіхів у процесі спільної роботи, то це свідчитиме на його користь. Отже, члени колективу впевнюються у правильності свого рішення щодо входження у нього і з ентузіазмом налагоджуватимуть співпрацю;

3) психологічна і соціально-психологічна сумісність членів колективу. Основу першої складає відповідний темперамент членів колективу; в основі другої – відповідність їх професійних та моральних якостей.

Персонал підприємства формується та змінюється під впливом внутрішніх (характер продукції, технології та організації виробництва) і зовнішніх факторів (демографічні процеси, юридичні та мораль-